7/5301

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI :B.02.0.010/ 031. 1498 18/1/2002
KONU:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: **a)** TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 26.12.2001 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5301-12596/30109 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 28.12.2001 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-621-23/6053 sayılı yazısı.

Kırıkkale Milletvekili Kemal ALBAYRAK'a ait 7/5301-12596 sayılı soru önergesi Bakanlığıma bağlı GAP İdaresi Başkanlığınca incelenmiş olup, cevap metni yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa YILMAZ
Devlet Bakanı

EK: : 6

DAĞITIM :
Gereği İçin : TBMM Başkanlığına
Bilgi İçin : Başbakanlığa

7/5301

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ (GAP)

S.1) GAP Bölge Kalkınma Programı hangi aşamadadır?

C.1) GAP barajlar, hidroelektrik santralleri ve sulama yapılarının yanısıra tarımsal ve sınai kalkınma, kırsal-kentsel altyapı, ulaştırma, turizm konut, eğitim ve sağlık alanlardaki yatırımları da içeren, çok sektörlü, bir sürdürülebilir insani gelişme projesidir.

GAP kapsamında 22 baraj ve 19 hidroelektrik santralinin yapımı planlanmıştır. GAP'ın gerçekleşmesiyle birlikte 1.7 milyon hektar alan sulamaya açılacak ve 7 485 MW kurulu kapasiteyle yılda 27 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi üretilecektir.

2001 sonu itibariyle Fırat Havzası'nda yer alan Karakaya, Atatürk, Birecik, Karkamış Baraj ve Hidroelektrik Santralleri (HES) ile Dicle Havzası'nda yapılan Kralkızı ve Dicle Baraj ve HES'leri tamamlanmıştır. Batman Barajı ve HES'de ise baraj bitirilmiş, santraldeki çalışmalara devam edilmektedir. 2001 yılında GAP'ta üretilen elektrik enerjisi ile ülke hidroelektrik enerji üretiminin yaklaşık % 48'i karşılanmıştır. Türkiye genelinde ise 2001 yılında üretilen toplam elektrik enerjisi (termik + hidrolik + rüzgar) içinde GAP'ın payı % 9.3 düzeyinde olmuştur.

Bölge'deki bütün köylerin % 98'i anayol ağına bağlanmış durumdadır. Kırsal yerleşimlerin hemen hemen tamamında elektrik ve telefon bağlantısı mevcuttur.

Bölge'de 7 adet (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt ve Şanlıurfa) havaalanı mevcuttur. Ayrıca, Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı inşaatı da devam etmektedir.

Bölge'de ikisi Gaziantep'te, biri Mardin, biri de Şanlıurfa'da olmak üzere 4 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) tamamlanmıştır. Tamamlanan ve halen inşaatı devam eden OSB'lerde 2001 yılı sonu itibariyle 597 fabrika üretime geçmiş bulunmaktadır.

GAP Bölgesi'nde 18 adet küçük sanayi sitesi tamamlanmıştır. Bu sitelerde mevcut 5 514 işyerinde yaklaşık 33 000 kişi çalışmaktadır. 19 KSS'nin de inşaatı devam etmektedir.

Ayrıca, biri Mardin'de diğeri Gaziantep'te olmak üzere iki serbest bölge faaliyettedir.

S.2) Şu an ne kadar alan sulanmaktadır?

C.2) Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü tarafından sulamaya açılan alan 215 080 ha, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM) tarafından sulanan alan 63 000 ha, halk sulamaları ise 71 000 hektardır.

S.3) GAP için şu ana kadar yabancı kuruluşlardan ne kadar kredi alınmıştır, nerelerde kullanılmıştır?

C.3) GAP İdaresi şu ana kadar yabancı kuruluşlardan herhangi bir kredi almamıştır. Uluslararası kuruluşlardan temin edilen hibe finansman da ya finansmanı sağlayan ülke tarafından doğrudan projeyi yürüten firmaya aktarılmış, ya da malzeme ve ekipman desteği olarak gerçekleşmiştir. Bu konuyla ilgili detaylı bilgi 5. cevapta verilmektedir.

S.4) Şu an GAP İdaresi'nde çalışan personel miktarı ne kadardır, hangi yıllarda alınmıştır, bu personel sayısal olarak hangi illerde çalışmaktadır?

C.4) Yıllar itibariyle istihdam edilen personel sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiş olup, 657 Sayılı Devlet Memuru, Sözleşmeli Personel, Hizmet Sözleşmeli Personel, Geçici İşçi ve Üniversiteden Görevli personelin tamamı bu tabloda toplama dahil edilmiştir. Hazırlanan tabloda da görüleceği üzere Merkez Teşkilatımızda (187) Şanlıurfa Bölge Müdürlüğümüzde ise (79) personel istihdam edilmektedir.

YILLAR İTİBARIYLA PERSONEL SAYISI			
YILLAR	MERKEZ	BÖLGE	TOPLAM
1990	42	16	58
1991	52	33	85 (+27)
1992	105	49	154 (+69)
1993	116	63	179 (+25)
1994	104	53	157 (-22)
1995	95	55	150 (-7)
1996	100	53	153 (+3)
1997	96	50	146 (-7)
1998	161	85	246 (+100)
1999	165	80	245 (-1)
2000	171	80	251(+6)
2001	186	78	264 (+13)
2002	187	79	266 (+2)

S.5) GAP Projesi'ne gelen fon paraları nasıl ve hangi usullerle kullanılmakta ve son 5 yıl içinde nerelere ne kadar miktar kullanılmıştır?

C.5) GAP İdaresi bütçesine GAP Projesi ile ilgili herhangi bir fon gelmemiştir. İdare tarafından temin edilen fonlar proje hazırlanmasına yönelik fonlar olup, İdare bütçe ve hesabına mal edilmeden yapılan proje hibeleridir.

GAP İdaresi, ülke genelinde uygulanan ekonomik istikrar programı çerçevesindeki kısıtlamalar nedeniyle, yürütmekte olduğu ve planladığı projeleri gerçekleştirebilmek amacıyla ulusal veya uluslararası kuruluşlardan finansman sağlama çabası içindedir. Yabancı ülkelerden ve uluslararası finans kuruluşlarından sağlanan bu katkılar ya malzeme ve teknik yardım şeklinde gerçekleşmekte ya da hibe sağlayan ülke bu finansmanı doğrudan projeyi yürüten kurum veya firmaya aktarmaktadır.

Son 5 yıl içerisinde GAP İdaresi'ne ve projelerine sağlanan hibe finansman şeklindeki bütçe dışı kaynakların tarih ve kullanma biçimleri aşağıda verilmektedir.

UNDP - Sürdürülebilir Kalkınma Programı

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile birlikte uygulanan "GAP Sürdürülebilir Kalkınma Programı" (GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın

Güçlendirilmesi ve Sosyo-ekonomik Farklılığın Giderilmesi Proje Paketi) kapsamında 29 adet alt proje yer almaktadır. Bu program için oluşturulan havuza UNDP 1.3 milyon dolar, Türk Hükümeti ise 1.9 milyon dolar koymuştur. Ayrıca, üçüncü ülkeler de çeşitli projeler için hibe finansman katkısında bulunmaktadır.

GAP Sürdürülebilir Kalkınma Programı'na katkıda bulunan ülkeler ve projeler:

- **İsviçre Hükümeti** aşağıdaki projeler için 2.2 milyon dolar sağlamıştır.

  - Sosyal Kalkınma İçin Gençlerin Güçlendirilmesi
  - Girişimci Öğrenciler: Genç Girişimciler Programı
  - Kadınların Ekonomik Açıdan Güçlendirilmesi
  - Yardıma Muhtaç Çocuklara Destek
  - Göçer Grupların Kalkınma Sürecine Entegrasyonu
  - Mardin'de Katılımcı Kentsel Yeniden Yapılanma
  -

- **Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO)** tarafından Sıtma Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Programı kapsamında 200 000 ABD Doları eşdeğerinde eğitim ve donanım yardımı yapılmıştır.

- **Fransa Hükümeti** GAP Sürdürülebilir Kalkınma Programı'ndaki projelerden birisi olan Küçük Yerleşimlerde Atık Suların Yeniden Kullanımı Projesi için 540 000 ABD Doları hibe sağlamıştır. Bu tutar Fransa Hükümeti tarafından Fransız firmaya doğrudan aktarılmıştır.

Dünya Bankası

- Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarlaiçi ve Köy Gel.(Proje Haz.)	300 000 ABD Doları
- GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon	350 000 ABD Doları

Proje hazırlama çalışmaları için sağlanan hibe 1999 yılında kullanılmış; Dünya Bankası ödemeyi doğrudan projeyi gerçekleştiren firmalara yapmıştır.

Jewish-American Joint Distribution Committee (JDC)

- Diyarbakır'da Sokakta Çalışan Çocuklar Projesi	100 000 ABD Doları

1999'da GAP İdaresi'ne kademeli olarak verilen hibe, Diyarbakır'da sokakta çalışan çocuklar için kurulan "75. Yıl Çocuk ve Gençlik Merkezi"nin donanımı ve personel giderleri için kullanılmıştır.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO)

- Diyarbakır'da Sokakta Çalışan Çocuklar Projesi	30 000 ABD Doları

1999'da GAP İdaresi'ne verilen hibe, Diyarbakır'da Sokakta Çalışan Çocuklar Projesi'nin eğitim programlarına yönelik harcanmıştır.

S.6) Burada danışmanlık işlerini kim yürütmekte ve bu hizmet hangi usullerle belirlenmektedir?

C.6) Fonlarla ilgili herhangi bir danışmanlık hizmeti yürütülmemektedir.

S.7) 2000-2001 yılı için Hewelt Packard Foundation'dan 2 milyon USD, AT'den 20 milyon Euro ve ufak fonlardan gelen paralar nasıl ve nerelere kullanılmaktadır?

C.7) GAP İdaresi ile Packard Humanities Institute Vakfı arasında imzalanan mutabakat zaptı ile Vakıf, Zeugma için acil kurtarma çalışmalarında kullanılmak üzere yardım taahhüdünde bulunmuştur. Kar amacı gütmeyen bu Vakıf Amerika Birleşik Devletleri vergi yasalarına tabidir. Bu çerçevede Kültür Bakanlığı'nın yönetim ve denetiminde yürütülen kazı ve kurtarma çalışmalarına lojistik hizmet temin edilmiştir. Sözkonusu 2 milyon ABD Doları İdare bütçesine aktarılmamış olup, Vakıftan ön oluru alınan hizmet ve alımlar için fatura vb. doküman karşılığı ödeme yapılmıştır. Para bu yöntemle kazı, kurtarma (işçilik, kazı malzemeleri, güvenlik, arkeolog ücretleri, fizibilite çalışması, kazı evi ve jandarma karakol binası) ve koruma işlerinde kullanılmıştır.

AT'den herhangi bir fon aktarımı olmamıştır.

S.8) Zeugma Derneği aracılığı ile bu fonların kullanılacağı doğrumudur?

C.8) Zeugma Derneği Zeugma'yı koruma ve tanıtma amacıyla kurulmuş bir dernektir.

S.9) Burada fon hortumlama düzeni var mı dır?

C.9) Hayır.

S.10) Girişim Danışmanlık, Kent Kur Proje Danışmanlık, Barlas Planlama bu fonlardan ne kadar iş almıştır, maddi olarak miktarı ne kadardır, nerelerde kullanılmıştır?

C.10) Girişim Danışmanlık ve Kent Kur Proje Danışmanlık firmalarına söz konusu fonlardan bir iş ve ödeme yapılmamıştır. Barlas Planlama firmasına yukarıda bahsedilen 7.madde çerçevesinde 21 000 ABD Doları tutarında "Zeugma Müze veArkeolojik Park Yapımı Ön Fizibilite Çalışması" projesi yaptırılmıştır.

S.11) GAP Projesi ile hedeflenen 17 milyon dönüm araziden şu ana kadar ne kadarı sulanabilir hale gelmiştir?

C.11) DSİ Genel Müdürlüğü tarafından sulamaya açılan alan 215 080 hektardır. Ayrıca, KHGM sulamaları 63 000 ha, halk sulamaları ise 71 000 ha alanı kapsamaktadır.

S.12) Hewelt Packard Vakfı'nın 2000 yılında verdiği fon Zeugma Derneğine aktarıldı mı? Bu dernek kurucuları kimlerdir?

C.12 Packard Humanıtıes Instıtute Vakfı'ndan Zeugma Derneğine fon aktarımı yapılmamıştır. Derneğin kurucuları aşağıda verilmiştir:

Mehmet Hanifi Tiryaki (Gaziantep Milletvekili)
Muammer Güler (Samsun Valisi, Gaziantep Eski Valisi)
Celal Doğan (Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı)
A. Nejat Koçer (Gaziantep Sanayi Odası Başkanı)
Abdülkadir Konukoğlu (SANKO A.Ş. Yönetim kurulu Başkanı
Mehmet Aslan (Gaziantep Ticaret Odası Başkanı)
M. Tahir Öğüt (Nizip Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı)
Coşkun Özkaya (Nizip Belediye Başkanı)
Dr. Olcay Ünver (GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı)
Mehmet Kutlu (Ulaştırma Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)
Ali Ayhan Akpek (GÜVENAL Yağ.Fab. San.)

S.13) GAP Projesi'ne kuruluşundan itibaren toplam olarak devlet ve yabancı fonlardan ne kadar destek sağlanmıştır?

C.13) GAP barajlar, hidroelektrik santralleri ve sulama yapılarının yanısıra tarımsal ve sınai kalkınma, kırsal-kentsel altyapı, ulaştırma, turizm konut, eğitim ve sağlık alanlardaki yatırımları da içeren, çok sektörlü, entegre bir sürdürülebilir insani gelişme projesidir.

GAP yatırımları, farklı kuruluşların ekonomik ve sosyal sektörlerdeki çeşitli proje ve faaliyetlerinin toplamından oluşmaktadır. Farklı sektörlerde farklı kuruluşlar tarafından yürütülen bu yatırımlar için tahsis edilen ödenekler ve sağlanan bütçe dışı kaynaklar, projeleri uygulayan kurum ve kuruluşların yatırım bütçesinde yer almakta ve ilgili kurum tarafından kullanılmaktadır.

GAP Master Planı'nın belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için 1990-2005 dönemi itibariyle yapılması öngörülen kamu yatırımlarının finansman ihtiyacı 2001 yılı fiyatlarıyla toplam 17 katrilyon 541 trilyon 589 milyar TL'dir. GAP kapsamında 2000 yılı sonuna kadar 8 katrilyon 090 trilyon 493 milyar TL harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme % 46 düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

Master Plana GöreGAP Proje Maliyeti ve
2000 Yılı Sonu İtibariyle Sektörel Nakdi Gerçekleşme Durumu

(2001 Yılı Fiyatlarıyla, Milyar TL)

	Toplam Maliyet (İhtiyaç	2000 Sonuna Kadar Kümülatif Yatırım	Gerçekleşme Yüzdesi
Tarım	5 309 208	767 977	14.5
İmalat	783 845	317 927	40.6
Enerji	5 640 586	4 355 250	77.2
Ulaştırma-Haberleşme	3 883 269	1 259 582	32.4
Diğer Kamu Hizmetleri	853 035	542 260	63.9
TOPLAM	**17 541 589**	**8 090 493**	**46.1**

GAP kapsamındaki yatırımlar için büyük ölçüde ulusal kaynak kullanılmıştır. Bugüne kadar GAP kapsamındaki projeler için kullanılan dış kaynak miktarı 2.1 milyar dolar tutarındadır. Buna ilaveten, proje tutarı 1.5 milyar dolar olan Birecik Barajı ve HES uluslararası bir konsorsiyum olan Birecik A.Ş. tarafından yap-işlet-devret yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

S.14) 2002 yılı olarak GAP İdaresi'nin bölgenin kalkındırılması ile hedefleri nelerdir?

C.14) Kasım 1989'da 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan GAP Bölge Kalkınma İdaresi'ne Bölge içindeki faaliyetleri planlamak, yönlendirmek ve ilgili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak görevi verilmiştir.

GAP İdaresi kuruluş amacı çerçevesinde GAP Bölgesi'ne yönelik planlama ve programlama çalışmaları yapmaktadır.

Haziran 1998'de alınan Bakanlar Kurulu kararı ve 1998/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesi ile GAP'ın tüm sektörel bileşenleriyle birlikte 2010 yılında tamamlanması için gerekli koordinasyon ve planlamaları yapma görevi GAP İdaresi'ne verilmiş; ve GAP Bölge Kalkınma Planı (2001), bu hedef doğrultusunda, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ve geniş kapsamlı paydaşların katılımı ile hazırlanmıştır. Plan insani gelişmeyi öncelikli hedef olarak kabul etmektedir.

GAP İdaresi tarım, eğitim, sağlık ve diğer kamu hizmetleri sektöründe etüd, araştırma ve uygulama nitelikli projeler yürütmektedir.

Ayrıca, GAP'ın ulusal ve uluslararası alanda tanıtımı için faaliyetler sürdürülmektedir.

GAP İdaresi kuruluşundan bugüne kadar temelde yöre insanının refah düzeyinin artırılmasını, yaşam standardının yükseltilmesini hedeflemekte ve tüm proje ve faaliyetlerini bu hedefe yönelik olarak planlamaktadır.

S.15) AT bütçesinden bu yıl 5 milyon Euro'luk alınmış olan fon nerede kullanılmaktadır?

C.15) Avrupa Birliği'nden 2001 yılı için herhangi bir fon alınmamıştır.

GAP İdaresi ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki ilişkiler 1996'dan beri devam etmekte, son zamanlarda olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Toplam bütçesi 43.5 milyon Euro olan GAP Bölgesel Kalkınma Programı Aralık 2000'de Avrupa Konseyi tarafından onaylanmıştır. Program; KOBİ, kırsal kalkınma ve mikro kredi ile kültürel mirasın geliştirilmesi bileşenlerinden oluşmakta ve bölge nüfusunun ekonomik ve sosyal koşullarının iyileştirilmesini hedeflemektedir. Aynı zamanda bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, üreticilerin kapasitelerinin geliştirilmesi, istihdamın artırılması, sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanması gibi ulusal program hedeflerini de önemli ölçüde desteklemektedir.

Avrupa Komisyonu, GAP İdaresi ve Hazine Müsteşarlığı arasında görüşmeleri tamamlanmış olan Bölgesel Kalkınma Programı'nın finansman anlaşması imzalanma aşamasındadır.

S.16) GAP İdaresi proje desteği adına hangi belediyelere ne oranda fon aktarmıştır?

C.16) GAP İdaresi'nden proje desteği veya başka bir isim altında hiç bir belediyeye fon aktarılmamıştır. Sadece 1992, 1993, 1996, 1997 ve son olarak 1998 yıllarında Bölge belediyelerine ayni yardım yapılmıştır.